

ОСОБЛИВОСТІ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ

Леденчук М.Д.,

здобувач вищої освіти академічної групи Ф2/1

Миколаївський національний аграрний університет

Системі державного пенсійного забезпечення належить ключова роль у підтримці матеріального добробуту основної частини населення України. Сьогодні основне джерело доходу для третини населення країни – виплати у межах державного пенсійного страхування. Наявність низки економічних, демографічних та соціально-політичних проблем, вимагає реформування системи пенсійного забезпечення. Демографічні зміни мають великий вплив на діючу систему пенсійного забезпечення, вони супроводжуються старінням населення, і в результаті помітно суттєву зміну кількості працюючих та пенсіонерів.

Розгляду різних концепцій системи пенсійного забезпечення населення приділяють у своїх працях увагу вітчизняні та закордонні економісти, до числа яких належать: Н. Внукова, В. Геєць, Л. Зимовська [1], Т. Дідковська [2], Н. Кузьминчук, С. Кабалкіна, А. Михайлова та ін.

Пенсійна система України залишається складною та непрозорою, як з погляду юридичного регулювання, так і організації фінансових потоків.

Середній розмір пенсії в Україні на 1 січня 2020 р. становив 3082,98 грн, на 1 січня 2021 р. – 3 507, 51 грн. Через різкий спад народжуваності у 1990-х – на початку 2010-х, нинішні покоління дітей значно поступаються за чисельністю поколінням середнього та дорослого віку. Коли вони вступатимуть у працездатний вік, пенсійного віку досягатиме значно більша кількість людей. Через це чисельність населення працездатного віку скорочуватиметься, а пенсійного – зростатиме [3]. Кожна держава вибудовує особисту модель пенсійної системи, враховуючи свої національні особливості (табл. 1). В Україні пенсійні фонди 3-го рівня офіційно з'явилися на початку 2004 р. після набрання чинності Законом України «Про недержавне пенсійне забезпечення». На сьогодні в Україні функціонують лише перший і третій рівні [4].

Таблиця 1. Пенсійна система України

Рівень	Особливості
1-й	Забезпечення базових потреб пенсіонерів та соціального захисту кожного громадянина.
2-й	Передбачається створення додаткових коштів для майбутніх пенсіонерів шляхом обов'язкової сплати внесків на індивідуальні пенсійні рахунки та їх інвестування.
3-й	Добровільне недержавне пенсійне забезпечення, завдяки якому кожен охочий може накопичити додаткові пенсійні кошти для себе, своїх близьких або працівників свого підприємства.

Джерело: побудовано із застосуванням [2,3]

Тенденції старіння нації залишають відбиток на співвідношенні працездатних і пенсіонерів. Негативний вплив на параметри солідарної пенсійної системи має стрімкий процес старіння населення, що за останні роки в Україні помітно зростає. На сьогодні в Україні це співвідношення становить 68 осіб пенсіонерів до 100 працюючих, тоді як у Росії – 52 до 100, Франції – 36 до 100 осіб. Ще одною негативною проблемою є тінізація заробітних плат, яка полягає у тому, що роботодавець, сплачуючи заробітну плату, лише частину сплачує офіційно, а іншу, більшу частину, виплачує у конвертах, тим самим, зменшуючи виплату податків.

Виходячи з вищевикладеного, майбутнє реформування пенсійної системи має передбачати такі заходи:

- пошук оптимального поєднання показників заробітку і стажу;
- структурна реформа солідарної системи шляхом доповнення страхової пенсії універсальним базовим компонентом;
- вирішення демографічного питання за допомогою збільшення народжуваності, а для цього, у свою чергу, забезпечувати громадян у країні всім необхідним, створення умов для подальшого існування.

Отже, дійсно, існують проблеми з формуванням пенсійної системи та забезпеченням пенсійних фондів. Виявлено низку факторів, які впливають на розвиток пенсійної системи в Україні, найголовніше наразі – тінізація заробітних плат та складна демографічна та економічна ситуація в країні.

Література:

1. Зимовська Л. Деякі аспекти реформування системи пенсійного забезпечення в Україні. *Вісник КНТЕУ*. 2011. № 2. С. 59-65.
2. Дідковська Т. О. Поняття та сутність пенсійного забезпечення в Україні: Сучасні реалії та перспективи розвитку. *Форум права*. 2012. № 1. С. 253-257.
3. Ткаченко Л. «Пенсійна система та пенсійна реформа в Україні» 2018 р. URL: <https://inlnk.ru/b0Epd> (дата останнього доступу: 02.03.2021 р.)
4. Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи: Закон України від 07.07.2011 р. URL: <https://inlnk.ru/WX8Y7> (дата останнього доступу: 27.02.2021 р.).

***Науковий керівник – Мікуляк К. А.,
асистент кафедри,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв***